

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2 40
 Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filterl.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Discursul

d-lui George Pop de Basești

președintele comitetului național, prin care
 a deschis ședința aceluși comitet, ținută la
 Lugoj în 2/15 Iunie a. c.

În fața atacurilor, de care a avut parte
 venerabilul președinte al comitetului nostru na-
 țional din prilejul concluzelor luate de acest co-
 mitet în ședința sa ținută la Lugoj în 2/15 Iunie
 a. c. suntem autorizați și recercați a publica
 discursul, prin care venerabilul președinte a des-
 chis acea ședință a comitetului.

Iată-l:

Onorați domni și frați!

Vă salut cu dragoste frățescă și
 vă mulțumesc, că apreciind împrejurările
 grave și situația momentuoasă, în care
 ne aflăm, ați venit în număr așa de fru-
 mos la această ședință a comitetului, ca
 să ne sfătuim asupra cauzelor noastre
 naționale politice.

În luptele mari ale popoarelor tre-
 bue să fie fixate și precizate anume idei
 și principii conducătoare: umanism, civi-
 lizațiune, libertate și independență.

Idealele acestea formează sufletul
 mișcărilor naționale. Asta este politica
 națională în înțelesul înalt și vrednic al
 cuvântului.

Expresiunea idealurilor politice și a
 tendințelor către scopurile naționale, este
 programul național.

Primirea acestui program, convinge-
 rea obștească a fiilor națiunii, că acel
 program este vorba sufletului națiunii,
 indemnul tuturor la lupta fără preget pen-
 tru realizarea lui: formează și constituie

un partid politic, a cărui putere morală
 și nădejde de reușită se află în unirea
 tuturor factorilor naționali, ce se numește
 — solidaritate națională.

Programul, convingerea obștească,
 voința și unirea tuturor forțelor naționale,
 face aceea ce se numește: disciplina de
 partid.

Nici o luptă națională nu se poate
 purta, nici un succes politic nu se poate
 obține fără solidaritate și disciplină.

Cei, cari nu le reprezintă, cei cari
 se luptă în contra lor, nu pot face parte
 din acea grupare ce se numește partid
 politic constituit, ci se exclud ei pe sine.

Grupare politică, cu gândul și cu
 voința, ca membrii ei să tragă care
 încotru, este o absurditate în sine, ce se
 numește cu drept cuvânt — anarhie.

Au fost momente mărețe în viața
 noastră națională, când solidaritatea a
 produs adevărate minuni la un popor ti-
 ranizat și iobăgit de veacuri. Să reamin-
 tim numai ziua de 3/15 Maiu din anul
 1848 pe Câmpul Libertății din Blaj, la
 noi și unirea Principatelor la frații de
 dincolo. Până când lipsa de solidaritate
 în trecut ne-a desbinat în Ungreni, Ar-
 deleni și Bănățeni: națiunea română
 ruptă în părți și aproape descompusă,
 făcea acte politice inconștiente, fiecare
 după cum îl taie capul și cum îl îndru-
 mau interesele personale. Asta era o si-
 tuație, nu se poate mai detestabilă.

Întâmplările acestea triste le revoc în
 memoria celor, pe cari îi privește; cari
 adevărat în zilele noastre cu ușurință con-
 damnabilă tind la slăbirea solidarității și
 a disciplinei partidului național.

În frământările nefaste din vremurile
 mai sus amintite, toți câți eram preocu-
 pați de soarta neamului, cu deosebire fe-
 riciții Gheorghe Barițiu, Iacob Bologa, dr.
 Ioan Rațiu, dr. Alexandru Mocioni, Vi-
 chentie Babeș, dr. Aurel Mureșianu, dr.
 Iosif Hodoș, Coriolan Brediceanu, Secula
 și alții, cari soți s'au mutat la cele eterne,
 și cei cari mai suntem în viață, amicul
 Parthenie Cosma, Iuliu Coroian și eu, stu-
 diind situația gravă, am pus umăr la
 umăr, și mulțămită gândului cinstit al
 tuturor, la propunerea mea s'a primit
 ideea solidarității naționale a întregului
 neam românesc din țările de sub coroana
 Sf. Ștefan, care ideie s'a și întrupat în
 memorabila conferință națională ținută în
 Sibiu la anul 1881. Atunci s'a procla-
 mat programul partidului național român.

Acest program a fost și este respectat
 de toți membrii sinceri aderenți ai parti-
 dului național român.

Iată în reasumat esența luptelor no-
 stre politice din deceniile din urmă.

Și acum, după ce a triumfat ideea mare
 a solidarității neamului întreg, după ce
 ni-am închinat o viață întreagă în slujba
 acestui ideal: iată se ivesc veleități, cari
 voiesc, conștient ori inconștient, spargerea
 solidarității, și ruperea disciplinei de
 partid.

Și ce pun în locul ei?

Nimic!

Față de acuzele propagate în mod
 sistematic în contra comitetului partidului
 național, mă provoc la cuvintele rostite în
 vorbirea mea de deschidere a conferinței
 naționale, ținută la Sibiu în 5 Aprilie
 1910:

Literatura, Publicul și Statul

de E. Lovinescu

Mă ridicai atunci, pentru a-i răspunde:

— O, poet al *Fantaziilor*, al *Caleidosco-
 pului*, și al atâtor alte drăgălașii și subtilități
 înaripate, nu te încerca să-mi răpești, o însușire,
 ce nu ni-se poate tăgădui fără a mă nedreptăți:
cumpătarea!...

La începutul carierei mele literare am scris
 două volume de critică literară, sub titlu de *Pași
 pe nisip*. Nenorocit titlu! Mai întâi lăasă o bănu-
 ială asupra coperișului: ce ascunde? Nuvele?
 amintiri, de copilărie? încercări poetice? Greu
 de știut. Sunt și acum din ce au îndoeli. Cei
 mai mulți l'au luat drept o vădire de modestie:
 pașii pe nisip n'ar fi însemnând decât niște di-
 buiri... Totuși nu aceasta era înțelesul ce ași fi
 voit să i-se dea: nesiguranța nu venea din șo-
 văirea gustului și al penei mele (pe care nu era
 nevoie să le vestesc prea mult) ci din nesigu-
 ranța elementelor cu care aveam să mă îndelet-
 nesc. Terenul nu era solid ci moale și mișcă-
 tor; nu argil, ci ușor nisip lăsat în voia tuturor
 vânturilor văzduhului... Căci în adevăr, aveam să
 cercetez literatura cea mai nouă, literatura tinerilor
 ce se ridicau atunci de pe brazda *Sămănăto-
 rului*, adevărate trestii plâpânde ce răsunau la
 atingerea adierelor de seară, dar ar fi putut ră-
 suna și la năvala vânturilor toamnei târzii... Cum
 să judeci o astfel de literatură, în începuturile
 ei, al cărei mers îl poți bănuși, dar nu-l poți ști

cu siguranță, deoarece viitorul are în cutele lui
 atâtea lucruri neașteptate, atâtea cotituri?!.. Un
 izvor țigănește de sub o piatră, acest izvor poate
 rămâne pârăul ce-și duce unda leneșă prin mă-
 runtul sat de sub costișe, sau poate ajunge mă-
 rețul fluviu ce-și poartă mersul spre marea al-
 bastră. Întâmplarea l'a făcut una sau alta; în-
 tâmplare ce se încheagă în locurile, prin care
 trece, în munții a căror poală le-o spală, în apele
 pe care le mistue în drum...

Tot așa și scriitorii acelei mișcări: abia se
 încercau. Încercările onora erau, de sigur, pline
 de avânt și de făgădueli, ale altora erau o con-
 sfințire dintr'odată a unui talent însemnat. Se
 putea vorbi de ele, se putea cerceta în chip
critic, dar cu prudență, cumpătat, ținând seama
 de evoluția viitorului, de ceia ce poate aduce el,
 de înrăuirile noi, de creșterea firească a talen-
 tului într'o lature neîntregită încă... Și această
 prudență, cred că am avut-o. Am pășit cu nesig-
 uranță, ca pe nisip, înaintând cu băgare de
 seamă și mai ales fără a mă rătăci în prevederi
 îndrăznețe, nu fără a lăsa o largă poartă des-
 chisă viitorului bănușit sau nebănușit încă. Am
 judecat deci numai ce era, fără a înlătura a
priori ceia ce ar putea să fie... Și am avut dreptate.
 Scriitorii, ce îmi păreau neînțeștrați pe a-
 atunci, s'au ridicat mai pe urmă. Am fost cel
 întâiu ce să-i laud. De pildă nuvelistul Emil
 Gârleanu...

Această prudență nu'mi lipsește nici acum...
 În șirul acestor foiletoane m'am ocupat cu
 literatura *Sămănătorului* — de cinci sau șase ani

— și a aceluia ce au continuat-o mai apoi și o
 continuă chiar și astăzi într'o măsură oare care...
 Pe această literatură am judecat-o exclusivă, nu
 laterală, nedestoinică de a câștiga pe toți, sinceră
 uneori, foarte căutată altedăți, căzând astfel într'o
manieră cu atât mai supărătoare cu cât această
 manieră se încheagă cu deosebire în căutarea vul-
 garității. Pe lângă acest șuvoiu literar, s'a mai
 scris și altfel, dar fără răsunet. Lipseau fanfarele
 critice. Și adu-ți aminte că pe acea vreme chiar
 și d-ta te țineai de o parte, fiind cunoscut nu-
 mai de câți-va. Ai fost un singuratic, alipit mai
 târziu la *Sămănătorul*, când această revistă nu
 mai avea înțelesul războinic dela început...

Dar obiecția d-tale nu privește literatura
Sămănătorului, pe care nu m'aș mira dacă n'ai
 iubi-o prea mult, ca una ce nu prea e în firea
 talentului d-tale. Obiecția d-tale nu se ridică de
 asemenea împotriva părerii, că literatura de astăzi
 se înfățișează prea fărâmițată... căci atunci aș fi
 avut durerea să-ți spun că și d-ta suferi pe urma
 acestei fărâmițări atât de dăunătoare scriitorilor
 noștri...

D-ta te ridici numai în potrirea faptului de
 a fi judecat o generație, înainte de a o vedea
 sfârșită, de a o fi numit o generație „fragmen-
 tară” sau de „licurici literari”, când ea se în-
 cheagă din scriitorii care, dacă și-au făcut dovada
 talentului lor, nu și-au dat măsura lor deplină.
 Ai dreptate și nu ai. Neînțelegera e în cu-
 vinte...

Eu am făcut o constatare de fapt a unui
 „moment” din istoria literaturii noastre. Adu-ți a-

„Mare și sfânt este scopul nostru comun, mare și patriotică este lucrarea ce voim a săvârși în această conferință. Suntem aici în areopagul neamului, în forul competent. Fiecare își poate spune părerea sa, și poate să propună mijloacele, cari i-se par mai acomodabile pentru ajungerea scopului. Dorința comună este, ca din toate discuțiunile ce vor urma, să învingă ce va fi mai bun și mai folositor.

„Nouă, celor cari am lucrat la înființarea partidului național român și am luat parte la compunerea programului său politic, ne servește spre cea mai mare bucurie și spre cea mai nobilă satisfacțiune, că poporul românesc, astăzi mai mult ca orișicând, ține la aceste mari clenodii ale sale. Perspectiva ce o da îndepărtarea timpului împrumută strălucire mai intensivă străduințelor acelor credincioși fii ai neamului românesc, cari au considerat de supremă necesitate solidaritatea întreg poporului nostru din Transilvania și Ungaria într'un singur partid, cu un singur program politic.

„Dorința mea este, ca această strălucire să se prefacă în inimile generației, care ne succede și în aceleia, care va succede în viitor, într'o bărbătească hotărâre. de a menține cu sfințenie aceste mari comori sufletești și neînvinse forțe politice ale neamului românesc.”

Iar onor. comitet nu numai că nu a fost oprit talentele în manifestările lor, nu numai că nu a fost împiedecat factorii vieții noastre naționale în propunerea ideilor salutare și a mijloacelor acomodabile pentru înaintarea cauzei naționale, pe toate terenele: ci dincontră, au fost provocați toți fii națiunii la conlucrare.

In cadrul acesta orice critică justă, orice manifestare a ideilor salutare este nu numai posibilă, ci și foarte dorită. Numai una nu se admite; revolta și trădarea națională.

mintea că nici n'am pus în joc talentul contemporanilor noștri. I l-am recunoscut bucuros, pentru a mă feri de orice discuție zădarnică. Dar am arătat, într'un foileton următor, că împrejurările în care trăesc aceste talente le silesc să se fărâmițească în încercări fugare, în schițe, în cronice. Invinuiam deci o stare de lucruri, de natură socială și economică, care înrăuște în chip dăunător bunul mers al literaturii noastre contemporane. Atât și nu altceva. Lăsăm chiar să se vadă că îndată ce mica răsplătă a muncii literare va crește și va da puțință scriitorului să trăiască din ea lucrurile se vor schimba. Atunci numai își va putea îngădui să se consacre unor opere mai mari, mai viguroase și prin concepție și prin răbdătoare înfăptuire artistică. Acum, această concentrare stăruitoare e aproape cu neputință, față de nevoile vieții...

Prin urmare se poate ca cuvântul de generație să fi fost mai cuprinzător decât mi-a fost gândul. Printr'insul am înțeles pe contemporanii noștri ce scriu în clipa de acum. Ce vor scrie mâni, scapă de sub prevederile mele.

E o fericire însă că d-ta ești optimist în privința aceasta. Vezi fire noi de viață ce stau să înșnească; vezi energii noi ce se pregătesc să se încordeze; vezi pretutindeni izvoare noi de inspirație, încercări originale de vădare artistică. Le vezi înafară, pentru că le simți poate înăuntru. Și aceasta e destul. Așteptăm.

Dar dacă ar fi să am o părere — foarte slobodă dealtminteri, și mai mult o impresie — prevederile d-tale nu sunt pentru ziua de mâine, ci pentru mai târziu; pentru mult mai târziu. Cred că va fi opera generației literare viitoare, adevărată peste 10—15 ani. Căci rămân deocamdată, la aceeași părere, în ce ne privește pe noi. Aiurea un scriitor își poate prelunge activitatea

După acestea salutându-vă |din nou, declar ședința de deschisă, și vă invit să luăm în dezbateri programul, care s'a comunicat în invitarea la ședința de astăzi a membrilor comitetului.

România

în politica danubiană și balcanică

de René Pinon

Revista „Revue des deux Mondes”, cea mai veche și cea mai distinsă între publicațiunile franceze de această natură, (fondată la 1829 în Paris), cuprinde în numărul recent acest articol remarcabil, scris de redactorul său pentru politica externă, de René Pinon, scriitor distins și cunosător excelent al istoriei contemporane. Colaborator la mai multe reviste de specialitate, d. René Pinon a publicat următoarele lucrări mai mari, foarte apreciate: „d'Europe et l'Empire ottoman. Les aspects actuels de la question d'Orient”. Paris 1908. 603 pag. — „L'Empire de la Méditerranée”, prem. de Academia franceză. — „La lutte pour le Pacifique. Origines et résultats de la guerre russo-japonaise” și împreună cu Jean de Marcillac: „La Chine qui s'ouvre”, scriere premiată de Academia franceză.

Sunt deosebit de prețioase pentru noi păreri acestui publicist distins. — Dăm în cele următoare articolul de sub întrebare.

La 17 Septembrie anul trecut, un ziar parisian pune în circulare o știre destinată a face senzație:

„După informațiunile de sursă absolut sigură, ce primirăm în cursul zilei de ieri dela Constantinopol, Turcia a încheiat o înțelegere militară cu România. Această înțelegere asigură Turcilor concursul armatei române contra Bulgariei în cazul dacă această putere ar ataca Turcia. Ni-se afirmă, de altă parte, că această convenție a fost legată sub inspirarea guvernului din Berlin și Viena, și că baronul Marschall, ambasadorul Germaniei la Constantinopol a fost unul dintre principalii ei partizani. Convenția e secretă.”

Lansată pe neașteptate, neanunțată de nici un eveniment, vestea a provocat, în

peste o jumătate de veac, deși de cele mai multe ori a stăruit să scrie, nu înseamnă a face parte dintr'o nouă generație. Victor Hugo scrie și acum: el a rămas totuși omul generației dela 1830; în el se încheagă un singur moment de istorie literară, și în acel moment Hugo avea 30 de ani!. Mai toți ceilalți scriitori întrupează un singur ideal de artă, fiind oamenii unei singure generații.

La noi e și mai rău. Nu numai că generațiile să perândă mai repede, dar activitatea literară se țarmurește mult mai curând. Pilda lui Alexandri e aproape unică... În lămurirea ei intră nu numai considerații de talent, ci și de ordin social. Literatura lui Alexandri s'a desfășurat în niște împrejurări deosebit de feroce. Poetul avea nu numai darurile Muzelor și ale lui Apolon, ci avea și pe cele ale zeului Mercur.

Incolo, aproape toate activitățile literare mai de seamă, s'au sugrumat după 10—15 ani: Eminescu, Coșbuc, Caragiale, Vlăhuță și ceilalți... Vorbesc firește de activitatea intensă a scriitorului și nu de licăriile lui temporare.

În înțelegerea acestui fenomen ar intra mai multe elemente; e de ajuns să reținem acum numai pe acel al împrejurărilor economice în care s'a desfășurat literatura noastră. Cât timp aceste împrejurări vor rămâne tot așa, atâta vreme avem dreptul să credem, că și activitatea scriitorilor noștri va fi țarmurită...

— Sunt semne bune de schimbare. — Sunt, dar numai semne, și începuturi modeste, de care se vor folosi poate urmașii noștri.

Noi, nu credem. Noi vom rămâne doar acele am pregătite cu trupurile noastre țarina neagră din care va ieși o recoltă mai îmbelșugată...

Europa întreagă, surprisă vie și a sulevat în presă discuțiuni pasionate. În Franța, ea a făcut aproape scandal. Ideia, că un stat balcanic să poată lega alianță și convenție militară cu Turcul, fie chiar cu Turcul-June, nu e acclimatizată în spiritul public; acesta e încă la concepția simplistă a unui antagonism necesar, ireductibil, între Turcul cuceritor și popoarele creștine ale Balcanului. S'a mai crezut, că în revelația unei înțelegeri militare turco-române poate fi văzută o probă a înfeudării României la politica tripliciană: de aci, în țara noastră, unde simpatia pentru Români e generală, o impresiune de mirare penibilă. S'a dat de gândit despre rolul politic ce e chemată România a purta în politica danubiană și balcanică.

În acelaș timp, anunțarea înțelegerii sale cu Turcia a revelat progresul realizat de România, și forța ce reprezintă țara aceasta. Bulgarii, Sârbii, amestecați în agitațiile Macedoniei, în afacerile Bosniei și Albaniei, umplu coloanele ziarelor; de câte ori Grecia își schimbă guvernul, comentariile presei sunt copioase; dar arareori se vorbește de România, care muncește în tăcere și se desvoltă în pace. Două-sutecincizeci mii de Montenegrii ce mor de foame între cleanțuri, fac mai mult sgomot și par a ține mai mult loc decât șapte milioane de Români al căror lucru laborios face înfloritoare și fecundă una din cele mai bogate părți ale Europei.

După ce a fost lung și larg comentată și discutată, știrea lansată de presă s'a desmințit prin guvernele interesate. Afirmată de o parte, negată de cealaltă, existența unei convențiuni scrise rămâne dubioasă. Dar, adevărată ori falsă, această revelație va fi avut avantajul de a provoca debateri interesante; ea a lămurit opinia despre situația veritabilă a Românilor în fața problemelor Orientului european. În starea actuală a relațiilor politice în țările balcanice, o înțelegere turco-română, și, la lipsă, o cooperare militară, este în logica intereselor: asta e ce voim să dovedim.

După ce vom fi făcut această demonstrație, întrebarea, că fost-au schimbate două semnături, devine secundară. Amintim îndată aci că, de partea voastră, noi înclinăm a crede, că nu s'a scris nici o convenție: când interesele sunt în mod manifestat de acord, nu mai e lipsă de notar.

I.

Dela Viena înainte, până la Marea-neagră și la Marea-egeică, Europa se sfărîmă, de a întreg lungul Dunărei, în grupuri etnice mărunțele, încleștate între olaltă, în state micuțe, din care nici unul nu trece peste zece milioane de suflete, și care, în măsură cum avansăm spre Sud, devin ca un fel de pulbere de naționalități: în jurul Balcanului și al Pindului, curioșii de etnografie și agenții propagandelor naționale sunt siliți a căuta din sat în sat originea de rasă și afinitățile istorice ale fiecărei molecule. Intre toate aceste grupuri, al Românilor e cel mai numeros, cel mai bine delimitat, cel mai distinct.

Albia mare a Dunării și Tisei era odinioară ocupată de triburi slave, în timp ce un popor latin ori latinizat, Valachii, — Români de astăzi, — descendenți din vechii coloni ai lui Traian și din Dacii

romanizați, se menținea, ca într-o fortăreață, în munții Transilvaniei. În mijlocul acestor Slavi și acestor Români, Maghiarul, în secolul IX, și-a tăiat locul său cu lovituri de sabie, reprimând pe unii, separând pe alții, absorbând pe cei mai puțin rezistenți; iar între Români dela munte s'a împlântat un alt trib de origine asiatică, Secuii, care se zice că ar fi nepoții Hunilor lui Atila. Dacă n'ar fi acești Secui, — contopiți astăzi cu Maghiarii, — și câteva colonii săsești în Transilvania, care au introdus un element eterogen între dânșii, Români ar constitui o masă compactă de peste douăsprezece milioane de oameni. Din acest număr, aproape trei milioane și jumătate trăiesc în *Ungaria* și *Transilvania*, 230.000 în *Bucovina* austriacă, 1,300.000 în *Basarabia* rusească, 90.000 în *Serbia*. Restul, formând o masă de 7 milioane de suflete, împoporează Moldova și Muntenia, și constituie regatul *România*.

Este din cele mai uimitoare fenomene în istoria Europei această perzistare a unui sămbure de popor la Dunărea-de-jos și în Carpați. Scutiți prin massivii deși, unde se refugiau când timpurile erau prea grele, lipiți de glia nutritoare, urmașii coloniilor lui Traian au îndurat, fără a fi răpiți, toate volburele popoarelor care de atâtea ori au făcut și desfăcut imperiile în Balcani și pe Dunărea-de-jos; totdeauna asupriți, schimbând adeseori stăpânii, ei energici, răbdători, umiliți, au scăpat întregi de sabia lanțierilor și a Husarilor, de rapacitatea Fanarioților; și-au salvat limba și individualitatea și astăzi se desvoltă în o naționalitate viguroasă, plină de viață, mândră de tinerețea sa recâștigată și de viitorul așteptat.

(Va urma)

rat cuvintelor sale: „mulțămită acestui sistem, putem acorda drepturi electorale la milioane, cari încă nu l-au avut, dar elementul, care a condus până acuma, nu va scădea la minoritate“.

Apoi cum admite dânsul *asa de semnificativ*: „când în fiecare cerc electoral este un număr prea mare de alegători, corupția și presiunea eventuală din partea guvernului nu mai produce acelaș efect asupra alegătorilor, ca până acuma“.

Deci ca să se reducă la minim primejdia ce-ar putea rezulta din partea unor alegători cari se emancipează deodată de sub jugul clasei stăpânitoare și astfel poate răsturna măsurile atât de complicate de precauțiune ale contelui Andrassy, sistemul existent de votare publică trebuie lăsat neștirbit: „Votarea secretă“, zice foarte sentențios prefața la proiect se opune pretutindenea vederilor, datinelor și sentimentului moral al societății.

El clatină adevăratul principiu moral, că e de datoria fiecărui om să aibă curajul să-și spună liber părerea“. Cu o uitare sublimă a corupției monstruoase cultivate de votarea publică, contele Andrassy contemplant de pe o culme morală la degradarea, pe care afirmative ar fi introdus-o în politica europeană apusene: „In praxă — mai ales în cazul celor ce pentru slăbiciunea lor, aveau au lipsă de protecție — votul (secret notă) apără numai libertatea celor ticăloși, a aceloră, cari nu socotesc împlinirea cuvântului lor, de obligatoare“. ⁴⁵⁾ În această sentință, presupune deci implicite, că promisiunile și cuvântul, îs de obicei stoarse dela alegătorii subordinați, și astfel subsapă el însuși orice apel la principii de moralitate.

În urmă, citează cuvintele lui Stuart Mill pentru a da o aparență de democratism unui proiect cu totul oligarhic.

Proiectul lui Andrassy nu putea fi socotit de loc satisfăcător, ca să îplinească cuvântul dat de coaliție în chip solemn, de a introduce reforma în cadre barem atât de largi, ca cele ale proiectului lui Kristóffy“. Proiectul n'a satisfăcut pe nimeni, și unii cinici au susținut părerea, că nici când n'a fost luat în serios de autorul lui. Opinia luminată de acasă și din străinătate a fost de acord în înfierarea proiectului, pe când șovinistii extremi ar fi sprijinit un proiect și mai reacționar.

Alegerea de vice-comite în comitatul Hunedoarei. Azi s'a ținut în Deva alegerea de vice-comite pentru comitatul Hunedoarei. Candidații au fost: dr. *Aurel Vlad*, din partea Românilor naționaliști, apoi Ungurii *Ajthay Aladár*, avocat în Hațeg, *Csulay Lajos* protonotarul comitatens și *Lázár Farkas* protopretorele cercului Brad.

După mari eforturi a învins candidatul guvernamental *Csulay Lajos*, care a primit 197 voturi. Dr. *Aurel Vlad* a întrunit 47 voturi, toate românești, iară *Lázár Farkas* a primit 101 voturi.

Ziarele de seara din Budapesta au fost toate induse în eroare vestind-li-se, că ar fi fost ales dr. *Aurel Vlad* cu o majoritate de 49 voturi. Tot astfel a sosit vestea și la Arad. Noi însă, cunoscând relațiile locale, n'am dat crezământ acestor știri și informându-ne mai de aproape, am aflat starea adevărată a lucrurilor. Români s'au purtat brav.

Ferii de 10 zile. O întorsătură interesantă s'a dat azi în decursul dezbaterii cât se poate de monotone a proiectului de apropiată. Francisc Kabos, vice-președintele Camerei a consultat bărbații conducători ai partidelor opoziționale asupra concediului ce-l reclamă imperios lucrul câmpului pentru membrii, cari poartă economie ai tuturor partidelor.

Nu cere d. Kabos mai puțin decât, ca opoziția să renunțe la dezbaterile proiectului de apropiată în schimbul ferierilor de zece zile ce e dispus să le acorde cu învoirea parlamentului.

Pentru a se putea consulta partidele opoziționale, au avizat pe contele Batthányi să ceară pauză. Partidul justhist la moment s'a retras în

⁴⁵⁾ Scriitorii iscusiti ai revistei „La Hongrie Contemporaine et le Suffrage Universel“ (ediția franceză a revistei sociologice, „Huszadik Század“) pot cu tot dreptul să recomande această frază minunată admiratorilor apuseni ai contelui Apponyi.

biroul notarial pentru a aduce hotărîre în chestie. După o dezbaterie mai lungă au avizat în sfârșit guvernul că zece zile nu sunt de-ajuns. Dacă deci are de gând să dea ferii, ori dă mai lungi ori nici decăt.

Cabinetul n'a dat încă nici un răspuns.

*

Bazaconii — patriotice. Încă pe vremea când umbla Justh pe la Arad agitând în adunare populară pentru sufragiul universal, ziarul „Hodmezövásárhely“ din orașul cu acelaș nume a ridicat împotriva lui acuza de tradarea patriei și a ideii de stat maghiar pentru cuvântul, că în adunare a vorbit și deputatul nostru d. dr. Stefan C. Pop. Justh consternat în adâncul sufletului său a intentat proces împotriva ziarului halucinant.

De altcum e interesant să se știe pe ce temei și-a ridicat numitul ziar cu pretenții de seriozitate acuza în contra partidului justhist.

Iată ce scrie:

„Întâmplător am ajuns la această descoperire senzațională și dureroasă.

Un amic al ziarului nostru săptămâna trecută avea niște afaceri prin Ardeal. La Arad se urcâră în acelaș apartament doi domni. Abia porni trenul, aceștia începură să discute pe românește în credința, că al treilea nu-i va înțelege, primindu-le salutul în ungurește.

Amicul nostru multă vreme se delecta la geam în regiunile pitorești ce se urmase în fuga trenului, fără să fi dat o deosebită atențiune celor nou veniți, deodată însă își încordă atențiunea și înmărmuri aproape auzind despre ce vorbesc.

Omul nostru știind perfect limba românească își notase convorbirea ce urmează:

— Ei, colega, facem o afacere rentabilă — zise unul.

— Puțin cam scumpă — riportă al doilea.

La ce te gândești. Totul e lucru bagatel! La București va produce așa de mare bucurie, că pe loc ni-se restituie acel jumătate de milion!

— Acum e întrebarea, că n'o să ne tragă pe sfoară câinii aceștia de 48-iști?

— Poți fi liniștit. Aceștia și propria lor mamă și-ar jertfio pe bani, ales acum, că au scăpătat și năcazul îi împintenește. Sunt absolut sigur, că la alegerile mai apropiate o să corteșască în Ardeal pentru noi cu atâta putere, încât câștigăm 30 mandate pe teritor unguresc.

— „Dacă aceasta se va înfăptui, n'aș cruța o sumă îndoită chiar“.

Și domnii patrioți au crezut halucinația aceasta a prietenului lor pe cuvânt. Ba mai mult au formulat acuză serioasă contra lui Justh.

Mentalitate stranie. Dovadă de ce e capabil bagajul de judecată patriotică.

*

Khuen-Héderváry la Lainz. Premierul Khuen-Héderváry a sosit la Viena în societatea secretarului său Stefan Bárczy, pentru a cere audiență dela Majestatea Sa înainte de a pleca acesta la Ischl. Scopul audienței ministrului președinte este de a ținea în curent pe Majestatea Sa cu situația politică, cu activitatea improductivă a parlamentului și să-i relateze despre alte multe afaceri de stat.

Duminecă înainte de amiază s'a prezentat premierului șeful de secție a cabinetului imperial, Geiza Daruváry, anunțându-i, că Mejestatea Sa e dispus să-i acoarde o audiență prea grațioasă. La ora 10 ministrul președinte și companionul său secretar au plecat în automobil la Lainz, unde-i aștepta Maj. Sa.

În audiența neobișnuit de lungă (a durat 1¼ de oră), premierul probabil a relatat în detaliu despre toate chestiunile de actualitate. Pozitiv nu se știe încă cuprinsul ei, deoarece Khuen e foarte discret. Atât dacă a prins organul din Viena subvenționat de dânsul, că îndată ce se încheie discuția proiectului de lege despre apropiată urmează să se dezbate proiectele militare va trece la mult așteptatul proiect al sufragiului universal.

*

Conflictul sinodal. Chestia mai actuală care agită opinia publică în România este scandalul ivit în Biserică încă din anul trecut, de când cu eșirea P. S. S. episco-

pului de Roman contra I. P. S. S. mitropolitul primat al României. Certurile și neînțelegerile ivite din această eșire au realizat scandalul dezastruos de astăzi, care, ori cât de puțin, dar scade prestigiul bisericeii față de popor. Politicianii înșiși n'au putut fi în stare să influențeze asupra înaltului cler pentru a se evita nenorocitele urmări.

Astăzi publicul românesc asistă în plin proces, în care Primatul este acuzat de fapte imorale. Câțiva martori între care cel mai zdrobitor penru Primat este un anume Tudorică Ionescu (fost călugăr la Cozia, astăzi primar la C. F. R.) desvăluiesc un trecut imoral pentru o față bisericască.

Acest proces, care urmează cu multe surprize sub atențiunea viguroasă a d-lui C. C. Arion, ministrul instrucției publice, a deraiat astfel încât membri ai clerului s'au compromis copilărește unii pe alții. Primatul a început să acuze la rândul său în afară de episcopul Dunărei de jos și pe directorul seminarului. De altă parte fostul mitropolit Ghenadie răspunde printr'o „scrisoare deschisă“ Primatului, prin care se apără de atacurile acestuia și atacă la rândul său pe primat.

Vom ține în curent pe cititorii noștri despre rezultatul acestui proces caro desigur va sfârși prin încetarea scandalului bisericesc, guvernul găsiind la urmă o soluție oarecare. Se crede că cei în cauză vor fi forțați să-și dea demisia din înaltele posturi la nivelul cărora nu s'au putut menține.

*

Criza din Serbia. După o consultare cu ambii șefi ai radicalilor, a însărcinat regele Petru pe președintele Scupștinei, Nicolics cu formarea noului cabinet. Acesta însă a răspuns, că face pendentă primirea dela rezultatul consfătuirei ce va avea loc cu șefii coaliției.

Se vorbește mult de formarea unui cabinet omogen, de oare ce ar fi mai asigurată înțelegerea din sânul unui astfel de cabinet. De altă parte însă se accentuează, că mai bine să se susțină coaliția. Cei doi șefi ai radicalilor Pasics și Davidovic au conferat asupra formării noului guvern și Davidovics a declarat, că partidul său e aplicat să sprijinească în mod loial un guvern compus numai din radicali.

Această declarație e de puțină importanță în actuala situație politică, de oare ce se știe, că între cele două grupări radicale există divergențe mari și însemnate și cari în curând ar putea izbucni din nou și ar face imposibil un guvern omogen. Deci criza s'ar rezolvi numai în parte.

Se crede, că în urma acestor împrejurări, se va constitui mai curând un guvern coaliționist.

*

Din Austria. Parlamentul austriac va fi convocat pe 17 Iulie. Mesajul va fi citit de însuși Majestatea Sa.

Președintele Camerei va fi ales Sylvester. Svonul, că regentul din Boemia, contele Thun va fi denumit de prim-ministru în locul lui Gautsch, se desminte.

Partidul creștin-social a lansat un comunicat, în care se spune, că partidul n'are de cuget să stânjenească activitatea parlamentului cu orice preț. Partidul creștin-social va fi opozițional, dar această opoziție va consta dintr'o critică obiectivă și ținută la nivel în interesele binepricite ale Monarhiei.

Atacurile deputatului Heilinger la adresa fostului ministru Weiskirchner au fost respinse de un consiliu al acestui partid, iar lui Weiskirchner i-s'a votat încredere.

Cu toate acestea se vorbește mult în prezent despre o secesiune ce s'ar proiecta în sânul partidului. Se zvonește, că s'ar forma unele

grupări noi pe bază curat economică și care ar consta în primul rând din aderenții personali ai lui Gessmann.

*

Groznică barbarie dela Rucăr. În zilele de 13 și 14 Iunie st. v. aproape două sute de moșneni din Rucăr (România) au fost schingiuiți, desbrăcați și bătuți de jandarmi cu funie udă până ce trupul lor era tot o carne vie, alții au fost răniți cu baioneta, câteva femei soții de ale moșnenilor au fost astfel de rău maltratate în cât câteva sunt pe moarte.

Toate aceste grozavii dela frați, au fost privilegiate de marele proprietar Baștea, care se afla cu moșnenii într'un proces de posesiune a unor munți.

Fără să aștepte sfârșitul procesului, Baștea a tăiat bușteni în mare cantitate din muntele în litigiu. Moșnenii, coproprietari ai muntelui s'au opus la ridicarea buștenilor până la pronunțarea justiției. Baștea a obținut dela ministerul de interne un ordin către administrație, să dea concurs lui Baștea să ridice buștenii.

Aceasta a fost de-ajuns, ca acest proprietar sălbatec să instrueze detașamentele de jandarmi ce i-s'au pus la dispoziție, ca să facă un adevărat măcel în loc de o înțelegere prealabilă între moșneni și proprietar.

De aci, încă un exemplu viu, din care putem să înțelegem pe deplin ce va să zică mentalitatea jandarmilor. În ori ce țară, ca și la noi, aceștia se recrutează din cei mai barbari oameni, — și chiar pe acei cu oarecari calități umane, a-cestă instituție a jandarmeriei prin educația ei, îi barbarizează cu totul.

Sperăm, că guvernul nu va lăsa nepedepsiți pe acei, responsabili de aceste grozavii, ca-i formează o pată pentru regatul liber.

*

Abzicerea ministrului comun de războiu. Ziarul „Grazer Tagespost“, aduce știrea senzațională, că ministrul comun de războiu va demisiona în curând și locul lui îl va ocupa generalul Auffenberg.

Cauza acestei abziceri ar fi o neînțelegere ivită între el și moștenitorul de tron, din pricina concesiunilor, ce le-a făcut Maghiarilor în reformele militare. Generalul Auffenberg nu e maghiarofil.

Referitor la această știre se dă un comunicat din Viena, că este adevărat, că în cercurile politice din Viena se vorbește despre abzicerea baronului Schönaich, dar știrea trebuie primită cu rezervă. Dealtcum Schönaich nici nu se leagă așa mult de postul său, dar la tot cazul va sta la locul său până ce va deveni lege proiectul său nou, despre legea militară. El se bucură de toată încrederea Majestății Sale.

Abzicerea lui se aduce în legătură și cu absența sa dela serbările mari, ce s'au ținut deunăzi în Triest, când primul vas de războiu sistem Dreaughnoudt a fost dat destinației sale. Din alt izvor însă se zvonește, că Schönaich anumit nu s'a prezentat la aceste serbări, ca să nu-i ia locul admiralului, care are cel mai mare merit.

În orele ultime se telegrafiază din Viena, că evonul întreg despre o demisie a lui Scönaich e fără temei.

*

Germania în Maroc. Intervenția Germaniei în Maroc a stârnit în țările interesate mari nedumeriri. De aceea guvernul german s'a văzut îndemnat a da un comunicat către puteri, în care a expus pe larg motivele, cari au îndemnat-o la pasul acesta. În acest comunicat se spune, că o seamă de firme mari, cari se află în Africa s'au simțit primejduite în viața și avutul lor și au cerut scut din Berlin. Guvernul german n'a putut refuza cererea atât de îndreptățită a supușilor săi și a trimis un vas de războiu. Tot în acest comunicat se mai spune, că îndată ce se vor liniști spiritele în Maroc și supușii germani vor fi în siguranță Germania va da poruncă să se reîntoarcă vasul.

În Franța au fost foarte surprinși de acest pas neașteptat al Germaniei. Ministrul de externe francez s'a consfătuțit timp mai îndelungat cu ambasadorul german Gambon, care se afla în Paris în trecerea sa spre Londra.

Presa franceză însă e foarte înverșunată împotriva Germaniei și pretinde ca Franța să fie pregătită pentru orice eventualitate. Ziarele engleze afirmă, că Anglia va fi totdeauna alături cu Franța, dar nu este oportun, ca apariția unui vas să se ia în serios. Cele mai multe văd în acțiunea Germaniei aceeași măsură, ca și Franța și Spania, cari încă au purces conform pactului dela Algeciras.

În parlamentul englez a fost adresată o interpelație către Grey, care însă și-a amânat răspunsul pe ziua următoare.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 4 Iulie

Parlamentul maghiar își ține ședințele și în aceste zile de căldură, oricât de mult ar dori deputații să se depărteze pe la vetrele lor. Partidul muncii se ține de cuvânt și deputații se prezintă în numărul recerut, pentru a putea aduce hotărâri. Dar nici justhiștii nu se lasă, ca să nu apară neserioasă acțiunea lor opozițională.

Ședința se deschide la 10³/₄ ore.

Președinte *Albert Berzeviczy*.

După autenticarea protocolului din ședința trecută, bar. Solymossy ca raportor al reformelor militare și al comisiei financiare prezintă raport despre reforma militară și propune ca la timpul său să fie pus proiectul la ordinea zilei.

Urmează la ordinea zilei desbateri de apropiate.

Primul orator e **Mádi Kovács János** din partidul lui Justh. Guvernamentalii fac însă sgomot mare la ridicarea lui, încât nici nu poate vorbi la început. După ce face aluzii pișcătoare la adresa partidului muncii, critică toată activitatea de până acum a guvernului, pe care nici nu-l află demn din cauza aceasta pentru apropiate. Deci n'o primește.

Bujanovich Gyula din partidul muncii, a probă ridicarea dării beuturilor spirituoase, căci după dânsul guvernul trebuie să se folosească de toate măsurile pentru reducerea alcoolismului.

Bathyanyi (justhist) spune, că ridicarea dării beuturilor alcoolice nu este potrivită pentru reducerea acestor beuturi. Bugetul este o dovadă despre starea financiară rea a țării.

Critică guvernul, că face prea mari cheltuieli pentru scopuri comune. Trece apoi la chestia episcopiei din Fiume și desaproabă atât ținuta banului cât și a prim-ministrului în această afacere.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8--12 a. m. și 3--6 d. a.

Atențiune. Despre mașinele agricole, industriale și prima turnătorie de fier a lui *Sam. Wagner* în Sibiu (Transilvania), care se bucură de cea mai bună reputație atât în țara noastră, cât și în Orient, anunțul său se găsește publicat în mijlocul coloanelor acestui ziar și este foarte interesant pentru Domnii agricultori a-citi — și înainte de a-și procura cineva mașini din alte fabrici, să se adreseze renumitei fabrici **Sam. Wagner** în Sibiu.

"	Christos a inviat, pentru 7 voci m.	—60
"	Negruța, cor mixt cu soli	1:50
"	Preste deal, cor mixt cu solo	1:50
"	Coasa, cor mixt	—60
"	Dragă și iar dragă, pentru 2 coruri alternative	1—
"	Ș'asară — Plângerea unei floricele pentru 4 voci bărbătești	—80
"	Caet I. Arcașul, Ștefan Domn Cel Mare, Calcă Române, coruri bărb.	2:50
"	Caet II. Andalusă — Cât-ui țara ungurească, Vraja-Jalba norei, coruri bărbătești	2:50
"	Caet III. Creangă ruptă — Cucuruz ca iedera — Grânele vara se coc, coruri mixte	2:50
Savu C.,	Dor și iubire, colecțiune de coruri pentru voci de bărbați și coruri mixte	2:50
Lugojan T.,	De ducă, cor bărbătesc	1—
Popovici T.,	Toarce leleo, cor de bărbați	—30
"	Cucule peană galbină, cor de bărbați	—30
Bena A.,	Priceastna Ochiul	—80
Porumbescu C.,	Caet I.: Deviza, La un nor — In pădure, După'un veac de suferință, O zi frumoasă ai sosit!, Marșul călărașilor, Ieri, o floare radioasă, Sunt „Arboros“, Sosirea primăverii, coruri bărbătești	2—
"	Caet II.: Lacrima, Patria-română, Luna Maiu, Noapte consolatoare, cântec sicilian, Romanță, coruri bărb.	1:50
"	Caet III.: Imn, Cântec vânătoresc, Serenadă, Salutare, Numele tău, Românul, Imn festiv, coruri bărbătești	1:50
Kiriak G. D.,	Fetele casnice, cor pentru 3 voci egale de femei sau copii	—50
"	Plugar și ostași, cor mixt	—75
"	Coruri populare pt. 4 voci mixte, caet I.: Morarul, Jalea orfanului, In cetatea Betleem, Plecarea magilor, O puternice împărate	—80
"	Caet II.: Cântecul miresei, Străină pe lume, S'a dus cucul, Frunză verde cimbrisor, Stăncuța	—80
Dimitrescu C.,	La un nor, cor bărbătesc	—60
"	La o rândunică, cor	—60
Popovici T.,	Imnosul Paștilor pentru 3 voci femeiești	—60
Dima G.,	Coruri de bărbați, Caet I.: Cucule cu peană sură, Intre piatra Detunată, In zadar alerg pământul	2:70
"	Caet II.: Sunt soldat român, Rămâi sănătoasă, Sărmană frunză	2:70

"	Caet III.: Hai in Horă, Trăiesc in suferință, Nu-i dreptate	2:70
"	Caet IV.: Toată iarna ger și frig, Dorul, Scumpă dragă copilică	2:70
"	Caet V.: Vivandiera, Așa am fost ursită, Trei colori	2:70
"	Caet VI.: O ce veste minunată, Doamne Isuse Cristoase, Nunta dela Cana	2:70
Dima G.,	Coruri mixte: Caet I., Fântână cu trei izvoare, Copilă tinerică, Cucule cu peană sură	2:70
"	Caet II.: Ce faci Ioană?, Cucuruz cu frunza'n sus, Hei lelița din acel sat	2:70

DACĂ DOMNIATA

dorești să-ți cumperi un aparat montat cu
motor bun perfect
și de o **productivitate deosebită**

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avantajoase, având garanție deplină, — adresa: ză-te cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN
BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

Intreprindere comercială de mașini industriale și economice, și firma va trimite **preț-curent și eliminat de spese — gratis.**

Cumpăr
sau dau in schimb pentru alte obiecte:
Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,
Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

zis: „Eu l-am primit dela Excelența Sa în pre-seara nunții mele. „„Uu medailon““ a zis dânsul „„păstrează-l în amintirea mea, celalalt dă-l ace-lua căruia odată cu dragostea i-i dai și viața ta““. Astfel l-am dat tatălui vostru. Totastfel și cu aceeaș menire vi-le dau acum voauă“. Și tu Sabino? Cum?

Tot îl mai porți? Nu l'ai dat baronului? Doamna de Șanenștein aplecă capul un pic cam încurcată și răspunse:

— El mi-a cerul numai viața, numai iubirea, nu medailonul. Stia că, țin mai mult la el pentru chipul mamei. — Se vede și într'al tău chipul între flori? Cred că nici n'ai băgat de seamă. Il mai porți încă pe piept? Aratămi-l!

— Tocmai acum nu e la mine, — răspunse dânsul și fața îi se întuieca involuntar.

Sora băgă de seamă și observându-l cu atențiune îl ispiți: L-ai lăsat în odaie! Haid' să-l vedem, ca să-l asamân.

— Nu-i nici în odaie Sabino.

— Nici acolo? repetă dânsa și oprindu-se îl observă curioasă și mirată. Dânsul se roși și se întoarse ceeace văzând Sabina izbucni într'un râs vesel și zise: Foarte frumos! A zburat așadară și cununa și inima? Și să-mi ascunzi tu mie, care te iubesc atât de mult. Nu-i frumos dela tine. Recunoaște momentan, ori toată viața mea voi fi supărată pe tine. Unde ți-ai aflat Dulcinea aleasă în călătoriile tale cruciș și curmeziș prin Europa? Ia spune-mi, dânsa designr e o Englezoaică frumoasă, ori chiar o vieneză drăguță, așa-ică am ghicit?

Serios, aproape supărat dânsul luă brațul surorii și-i zise: Vino! Iată-ne ajunși deja la cele dintâiu case din St. Mauriciu. Nu se cuvine să destăinuiești în drumul mare sau în piață, ceeace ai tainui mai bucurous și față de tine însuși.

Mergeau unul lângă altul tăcuți amândoi prin sat, abia dacă arunca Sabina din când în când câte o privire șireată fratelui și-i strângea cu o delicateță mută brațul de peptul său. Nu-i așa însă Floriane, șopti dânsa că dacă vom rămânea numar noi îmi vei povesti soartea rozei tale. Aproape o ghicesc și acuma.

(Va urma).

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie
::: 26 odăi aranjate cel mai modern. :::
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.
Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**
Consultățiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

3-4

culegători tipografi

află aplicare momentan la tipografia

„Românul”

Arad

strada Batthynyi Nr. 2.

Condițiile după tarif.

La Librăria diecezană din Arad află aplicare momentană,

un cassar.

Preferiți sunt cei cu praxă în afaceri de librărie sau cei cari au absolvat vre-o școală comercială.

Salar lunar deocamdată
100 cor.

Covârșesc orice concurență

prin bunatatea, durabilitatea și ieftinătatea lor

ghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui

Czernóczy Mihály,

de sub numărul 3 strada **Kossuth, Arad.**
Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Intreprindere de instalarea sonerilor și telefonului

Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Prima fabrică de
maccaroane și aluat în Ardeal

frății **Jacob Uhl**

proprietarii primei mori cu sul din Țrat
Sibiu—Nagyszeben, str. Șaguna 17.

Filiale: Saggasse nr. 30, Jungerwaldstrasse nr. 3.

Își recomandă macaroanele și alte fabricate de aluat recunoscute ca excelente.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi
ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fl.
esclusiv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghetă de rangul I-u.
Arad, piața Andrássy nr. 20.

Comande din provincă se execută în aceeași zi.

25 (11)

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerințelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —

(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
iatet, diatheză urică, reumatism, boale de stomach
: : și de intestine, etc. : :

Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
: : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai
variu și mai modern ma-
terial pentru lucrări ce
ating arta tipografică, se
recomandă a execută tot
felul de tipărituri ca: Do-
cumente, liste de escompt
percepțiuni și erogațiuni,
invitări pentru petreceri.

Wällischhof

stabiliment de hydrotherapie și
sanatorii aranjat conform tuturor
recerințelor moderne; — dietetică
după sistemul lui **dr. Sahmann**; —

(băi de aer, de soare, de aburi, de aer cald,
de acid carbonic, de oxygen, de radium,
băi medicinale, băi electrice, gimnastică, etc.)

30 minute depărtare dela Viena în regiune romantică
și sănătoasă. Indicat la toate boalele nervoase și cele
ale schimbului organic (neurasthenie, histerie, anemie,
iatet, diatheză urică, reumatism, boale de stomach
: : și de intestine, etc. : :

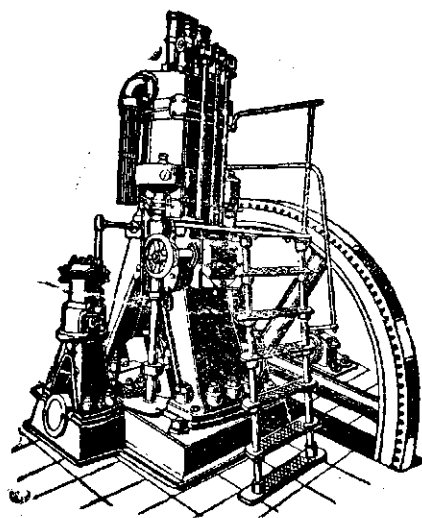
Cure de îngrășare și de slăbire. — Nu se primesc în
: : stabiliment: boale infecțioase și boale psihice. : :

Posta: Maria-Enzersdorf bei Wien.

Telegr. și telefon: Wällischhof-Giesshübel bei Wien.

Cu prospecte și detalieri stă la dispoziție
direcțiunea și medicul-șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Execuție modernă, solidă,
și reală de prima clasă,
serviciu prompt și pre-
țuri moderate.

Multe patente proprii.

380 lucrători și oficanți.
Premiat la expoziția din
București 1906 cu Grand
Prix, cea mai înaltă dis-
tincție și medalie de aur.
La expoziția regnicolară
din Cincibiseriei-1907. cu
medalie de aur, la expoziția
din Sepsiszentgyörgy cu
medalie de aur.

Doză fabrici proprii.

Frații Schiel

fabrică de mașini, stabiliment pentru edificare de mori, turnă-
torie de fier.

B r a ș o v.

Cea mai mare fabrică de fier din Ardeal efetește:

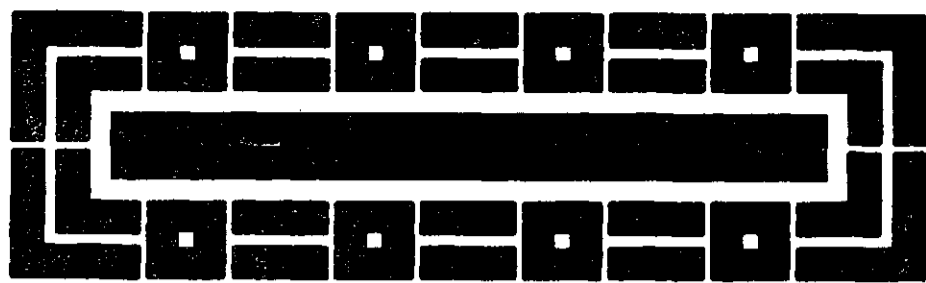
stabilimente de turbine, motoare și locomobile de
uleiu brut „Coroana“, mori mănate cu motor și
apă, stabilimente electrice, stabilimente de trans-
misiune, mașini de sămănat, pieptene de lână.

La
**Librăria die-
 cezană, Arad**

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
 legate în pele cu cop-
 cii, 1 vol. 14·50, toate
 volumele Coroane 172.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

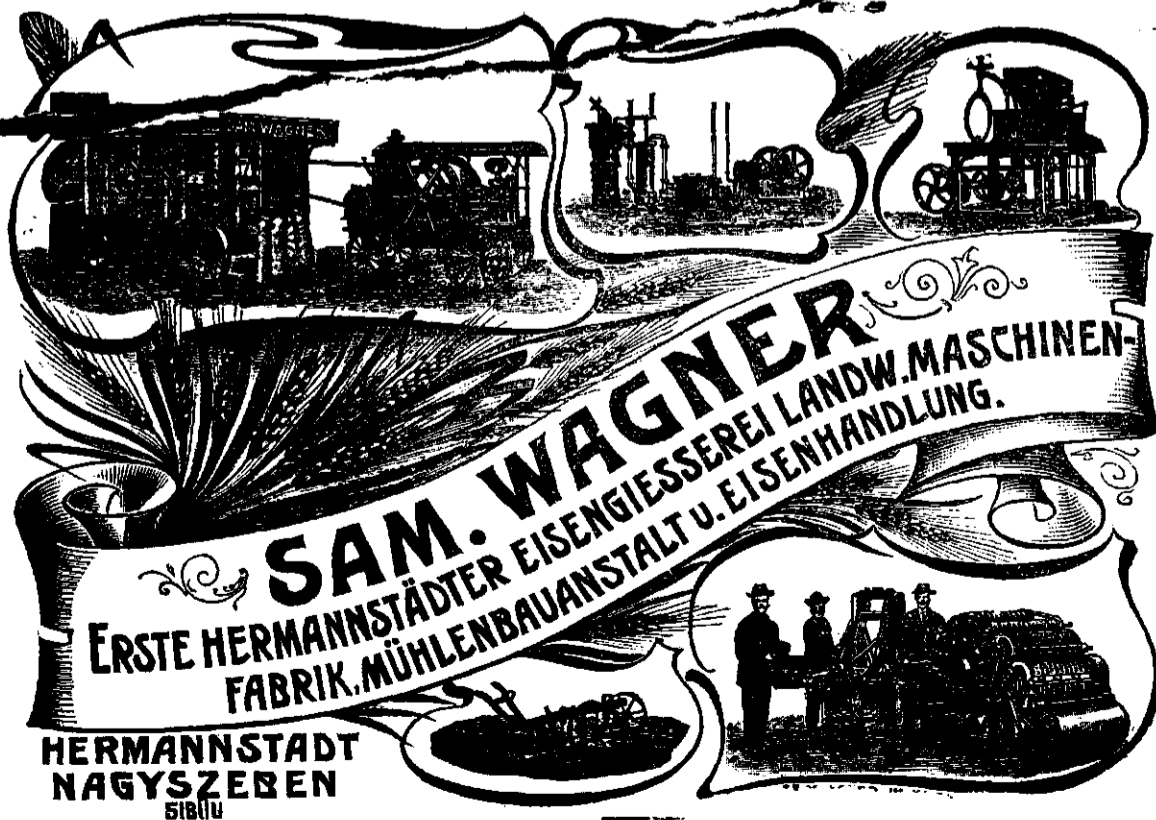
cele mai moderate.

A N U N Ţ .

Prima turnătorie de fier și alamă Sibiană, fabrică de mașini agricole și industriale, atelier de mori și mare prăvălie de fier.

Are onoare a recomanda P. T. public bogatul său depozit în mașini de treerat cu brațul, cu mânej în curele sau cu transmi-
 siuni, treerător cu scuturător de paie cu insăcutor și dublu curățitor de ori ce mărime, asemenea motoare încălșite cu ben-
 zin sau păcură dela 2 cai putere însus, mașini de treerat trifoiu, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, cositoare de
 nutreț, greble americane pentru strânsul nutrețului, mașini de lână cu ăarac sau lup, piudă pentru abale (postav), mori
 pe postament foarte solid din lemn tare, pietrii de mori de Ruda, franceze, sucoroer, cincantină, și de Königsberg.

Curele prima calitate englezești.

Cu un cuvânt tot soiul de mașini agri-
 cole sau industriale în asortiment mare
 depozit din ori ce soiul de mașini mari
 sau mici, cu **prețurile cele mai
 moderate și condițiuni de plată
 favorabile.**

Cine dorește a-și procura ori și ce ma-
 șini și vrea să fie cinstit servit — cu
 garanță — să se adreseze acestei firme.

Cataloge și desennuri la cerere
 gratis și franco.

Feriti-vă de escroci?